

„MONITORIZAREA PROGRAMELOR DE STIRI SI ACTUALITĂȚI ALE IPNA TELERADIO-MOLDOVA”

Raport de monitorizare

Perioada: 01 – 31 decembrie 2011

Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Fundației
Soros-Moldova

Chisinau - 2011

www.apel.md

CADRUL METODOLOGIC

Perioada: 01 – 31 decembrie 2011

Obiectul monitorizării: conținutul principalelor ediții informative: "Radiojurnal" de la Radio Moldova, ora difuzării – 19.00; "Mesager" de la Tv Moldova 1, ora difuzării – 23.00.

Scopul: determinarea calității principalelor ediții informative oferite publicului de către radiodifuzorul public național

Autorul monitorizării: Asociația Presei Electronice din Moldova.

GRILA DE MONITORIZARE:

Posturi monitorizate: Radio Moldova, Tv Moldova1.

Subiecți monitorizați:

- Politicieni
- Funcționari de stat
- Experți
- Cetățeni de rând

Analiza cantitativă:

- Numărul știrilor și subiectelor în edițiile monitorizate, inclusiv ale celor analitice, de problemă și cu caracter conflictual;
- Numărul domeniilor tematice abordate;
- Frecvența aparițiilor protagoniștilor (politicieni/funcționari/cetățeni/experti);
- Geografia știrilor/subiectelor

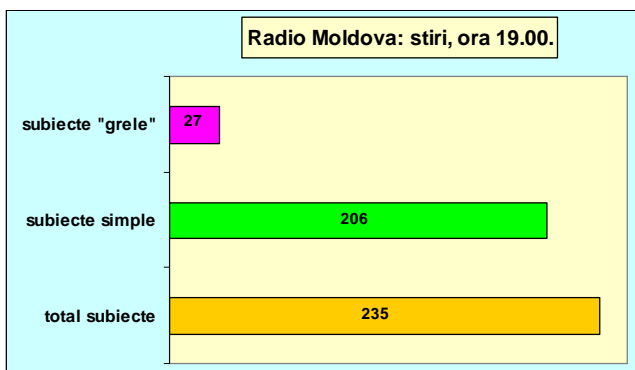
Analiza calitativă:

- Numărul surselor de informație în știrile/subiectele analitice, de problemă și cu caracter conflictual;
- Raportul categoriilor de protagoniști în știri
- Echilibrul gender în categoriile de protagoniști ai știrilor/subiectelor;
- Prestația autorilor știrilor/subiectelor;
- Calitatea limbajului;
- Calitatea sunetului/imaginii.

I Radio Moldova

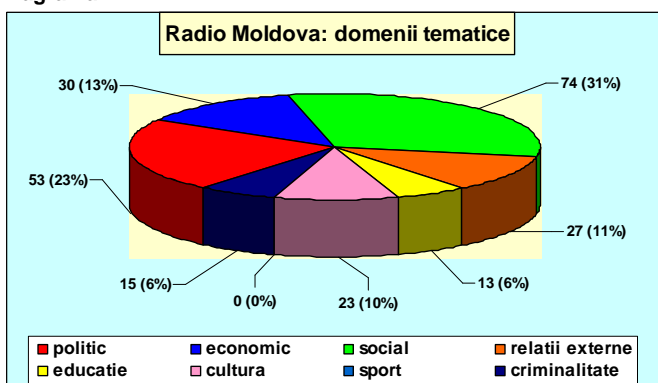
În perioada 1-31 decembrie 2011 au fost supuse monitorizării, sub aspect cantitativ și calitativ, știrile difuzate de către postul Radio Moldova în cadrul programului de seară „Radiojurnal”. În total au fost analizate 28 de emisiuni (pe data de 6, 27 și 31 decembrie edițiile informative au lipsit) care au inclus, per ansamblu, un număr de 235 de știri și subiecte. Dintre acestea 27 au fost analitice, de problemă sau cu caracter conflictual, restul 206 fiind subiecte simple (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

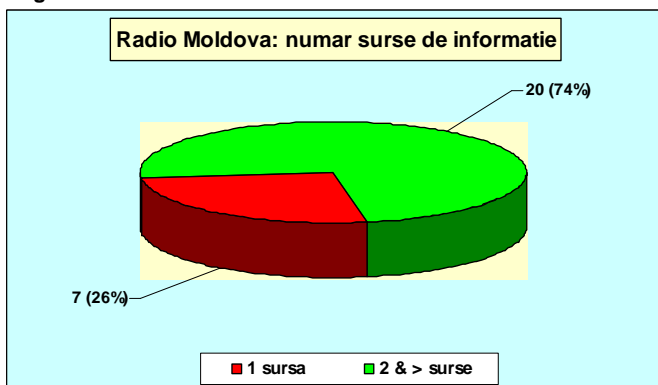
Subiectele prezentate în cadrul Radiojurnalului au cuprins, în măsură diferită, 7 domenii tematice: politic, economic, social, relații externe, educație, cultură și criminalitate. Tematica sportivă a lipsit, în opinia monitorilor, neîndreptățit. Cele mai multe subiecte au avut în vizor problemele de ordin social, politic și economic, care, luate împreună, au constituit aproximativ 70 la sută din numărul total. Cea mai mică pondere au avut-o subiectele ce țin de domeniul educației și criminalității (câte 6 %) (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

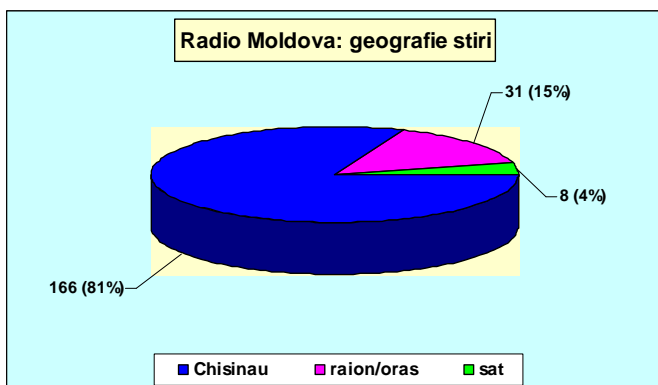
Majoritatea subiectelor analitice, de problemă și cu caracter conflictual (subiecte „grele”) au fost realizate în temeiul a două și mai multe surse de informație. Cu toate acestea, un număr relativ mare de subiecte (o pătrime) au avut la bază doar o singură sursă de informație (vezi Diagrama 3). Ne referim aici la emisiunile din 03.12.11 (subiectul 3), 10.12.11 (subiectul 1), 12.12.11 (subiectul 6), 26.12.11 (subiectul 2), 29.12.11 (subiectele 1 și 2), 30.12.11 (subiectul 3).

Diagrama 3

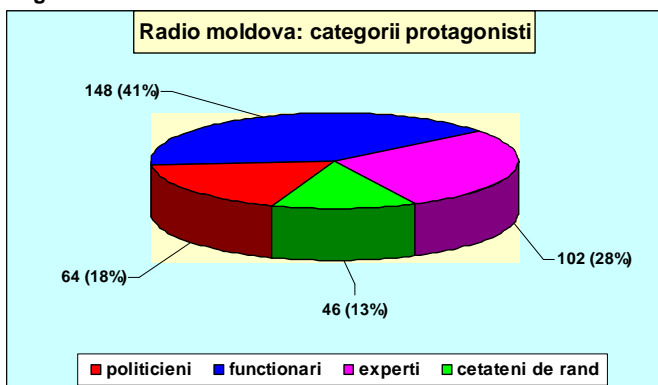
În ceea ce privește geografia subiectelor se constată că marea majoritate a acestora au fost realizate la Chișinău (81%). O pondere mult mai mică au subiectele realizate în raioane/orășele – 15% și în sate – 4%, fapt care denotă un decalaj semnificativ (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

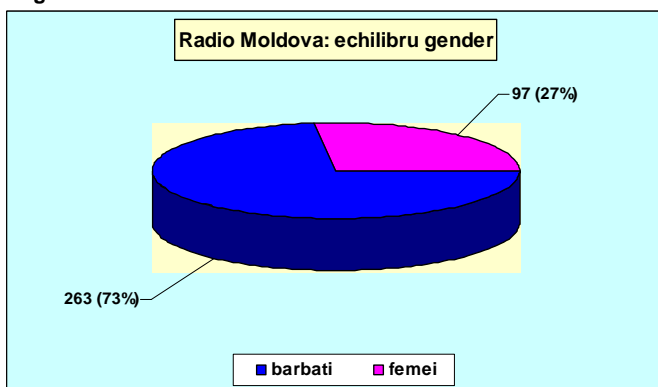
În știrile difuzate pe parcursul lunii decembrie de către Radio Moldova au fost prezente, în măsură diferită, toate categoriile de protagoniști. Întâietatea o dețin "funcționarii" (41%) și "experții" (28%) (vezi Diagrama 5). Prevalarea numerică a funcționarilor în calitate de protagoniști reprezintă o tendință îngrijorătoare care a fost atestată și în perioadele monitorizate anterior.

Diagrama 5

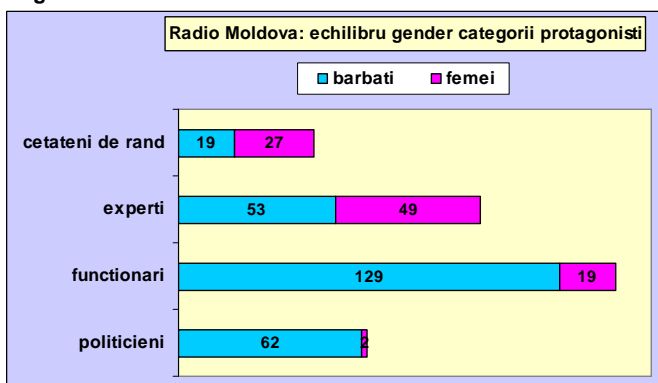
Din punctul de vedere al "echilibrului gender" raportul bărbați/femei în emisiunile monitorizate este net în favoarea celor dintâi (aproximativ 3:1) (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

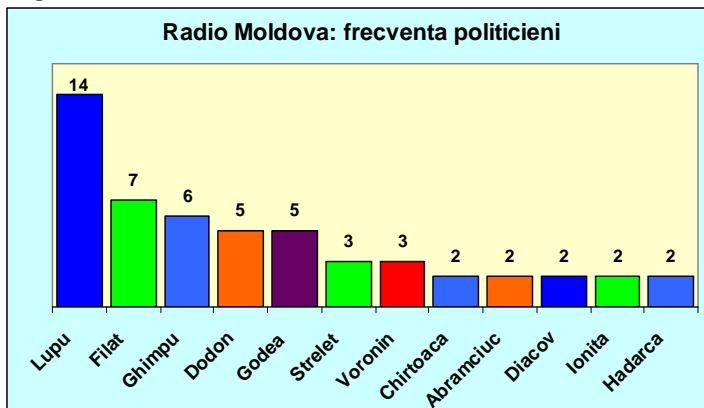
Referitor la raportul "gender" pe categorii de protagoniști se observă următoarele: în cadrul categoriilor "funcționari" și "politicieni" predomină covârșitor "bărbații", în cadrul categoriei "experți" raportul este unul echilibrat, iar în cadrul categoriei "cetățeni de rând" acest raport este în favoarea "femeilor". Acest fapt demonstrează o anumită luare de atitudine față de problema în cauză (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

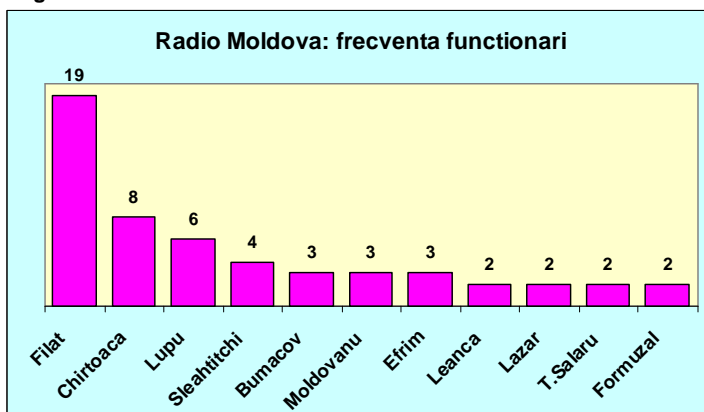
În luna decembrie în edițiile Radiojurnal-ului au fost prezenți 18 politicieni, 12 dintre ei – cu două și mai multe apariții (vezi Diagrama 8). Cele mai dese prezențe le-a avut M.Lupu – 14, cam tot atâtea câte au avut V. Filat și M.Ghimpu luate împreună. I.Dodon și M.Godea au apărut în programe în câte 5 rânduri; V.Streleț și V.Voronin – în câte 3 rânduri. O frecvență mai redusă au avut-o politicienii D.Chirtoacă, V.Abramciuc, D.Diacov, V.Ioniță și I.Hadârcă – de câte 2 ori. Restul politicienilor, 6 la număr, au apărut de câte o dată.

Diagrama 8

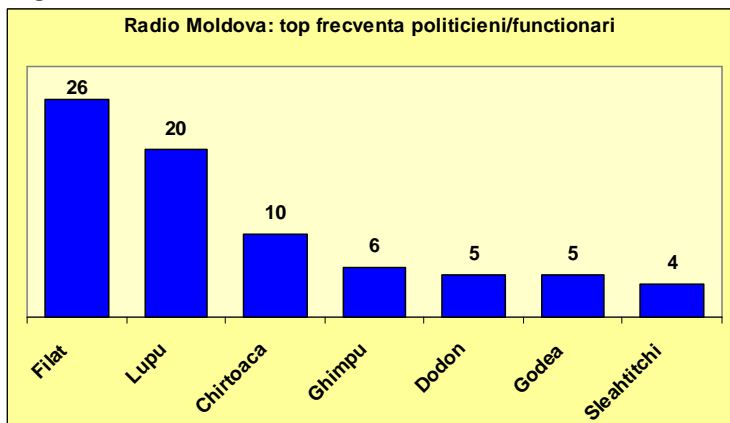
Din punctul de vedere al frecvenței apariției, în calitate de funcționari de rang înalt, în Radiojurnal-ul din luna decembrie primele locuri sunt ocupate de V.Filat (cu cel mai mare număr de apariții - 19), urmat de D.Chirtoacă (8 ori), M.Lupu (6 ori) și M. Șleahțițchi (4 ori). Se observă, deci, că premierul V.Filat apare în emisiunile informative serale difuzate de Radio Moldova, pe de o parte, mai des decât ocupanții locurilor 2-4, luați împreună, iar, pe de altă parte, mai des decât ocupanții locurilor 5-11, luați împreună și ei (vezi Diagrama 9). În emisiunile informative serale puse ne post în perioada de referință de Radio Moldova au apărut în total 17 funcționari de rang înalt. În topul celor cu două și mai multe prezențe majoritatea sunt membri ai Guvernului.

Diagrama 9

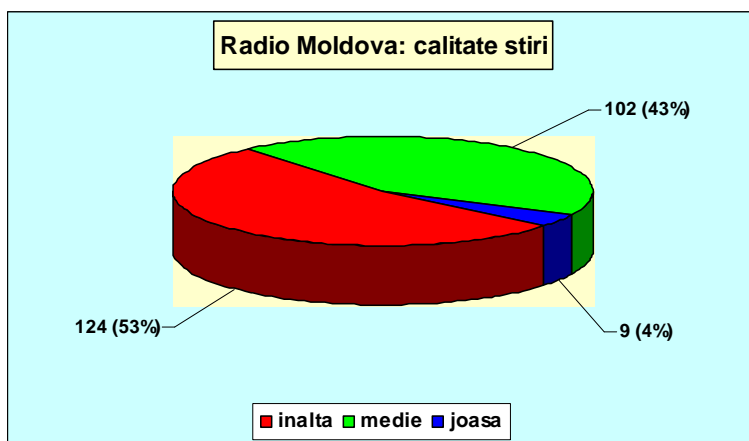
Cumulat, topul frecvenței apariției (de patru ori și mai des) politicieni/funcționari se prezintă în felul următor: primele trei locuri sunt ocupate de V.Filat (26 de apariții), M.Lupu (20 de apariții), D.Chirtoacă (10 apariții). Ei sunt urmați în topul respectiv de către M.Ghimpu, I.Dodon, M.Godea și M.Șleahțițchi. Ca frecvență apariții, ocupanții primelor două locuri îi depășesc pe toți ceilalți, după cum se poate vedea în Diagrama 10.

Diagrama 10

Datele monitorizării arată că majoritatea absolută a subiecților inserate în Radiojurnal pe parcursul lunii decembrie sunt fie de calitate înaltă (53%), fie de calitate medie (43%). Câteva subiecte (4% din numărul total) s-au dovedit a fi, totuși, de calitate joasă (vezi Diagrama 11).

Diagrama 11

Exemple concrete:

În emisiunea din 01.12.11 a cincia știre este despre modul de tratare a SIDA, doar cu un singur medic; ar fi fost de preferat să fi fost și cineva din pacienți sau din cei care consultă medicul în această privință.

În cadrul Radiojurnal-ului din 03.12.11 a treia știre relatează despre faptul că PSD protestează la Bălți contra guvernării, însă lipsesc comentariile vreunui reprezentant al acesteia.

În programul din 09.12.11 prima știre relatează despre politica bugetar-fiscală. Se dă doar opinia președintelui comisiei parlamentare de specialitate, V. Ioniță.

În ediția din 10.12.11 prima știre vorbește despre protestul comuniștilor. Știrea e de pe Moldpres, deși acesta a fost evenimentul zilei și ar fi trebuit, în mod firesc, ca Radio Moldova să aibă un corespondent propriu acolo. În plus, comuniștii au cerut demisia guvernării. Reacția din partea acesteia, însă, lipsește.

În Radiojurnalul din 12.12.11 a șasea știre are în vizor problema comercializării ilegale. Dar nu se dă părerea măcar a unui comerciant.

În emisiunea din 24.12.11 materialul inserat în cea de-a doua știre a fost fonotecat cu multe deficiențe.

În cadrul programului informativ seral din 29.12.11 prezentatorul comite, în câteva rânduri, erori de exprimare de tipul: „activitatea insuficientă a Consiliului mun. Chișinău”; „poliția rutieră a constatat numeroase cazuri de transport ilicit de pasageri”.

În ediția din 30.12.11 moderatorul, citind știrea cu privire la faptul că M.Godea a contestat legitimitatea alegerii președintelui pe 16.12.11 s-a bălbăit de câteva ori, ceea ce, firește, a știrbit din calitate.

Concluzii și recomandări

- În perioada monitorizată Radio Moldova a pus pe post un număr relativ mic de subiecte analitice, de problemă sau conflictuale – în total 27. Dintre acestea un număr destul de mare (fiecare al patrulea) a fost realizat în temeiul unei singure surse de informație, comițându-se, astfel, devieri de la normele profesionale.

- Ca și în perioadele anterior monitorizate, majoritatea subiectelor au fost elaborate și/sau realizate, geografic, în capitală, deși ponderea celor realizate în mediul rural, comparativ, a sporit ușor.

- În cadrul Radiojurnal-ului au fost prezente toate categoriile de protagoniști, înțâietatea fiind deținută de către „funcționari”, ceea ce este, în fond, nejustificabil.

- Raportul „gender”, deși în favoarea bărbaților, este unul diferit în funcție de categoriile de protagoniști. Prin urmare, se atestă o îmbunătățire a situației în această privință.

- În comparație cu perioada precedentă de monitorizare a emisiunilor difuzate de Radio Moldova calitatea celor puse pe post în luna decembrie a înregistrat o ușoară creștere.

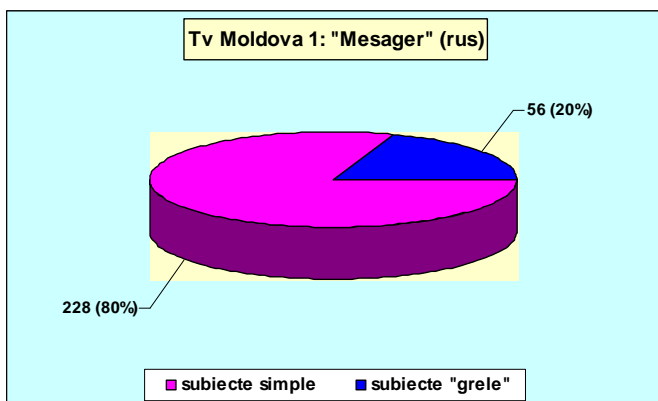
II. Tv Moldova 1

Monitorii au urmărit în luna decembrie programele de știri în limba rusă difuzate de postul național de televiziune. Monitorizarea a avut loc la scurt timp după decizia postului Tv Moldova 1 de a “sparge” Mesagerul voluminos de limbă rusă de la ora 19.00. În 3 ediții scurte de știri, repartizate de-a lungul întregii zile de emisie, la orele 9.00, 17.00 și 23.00

Analiză cantitativă

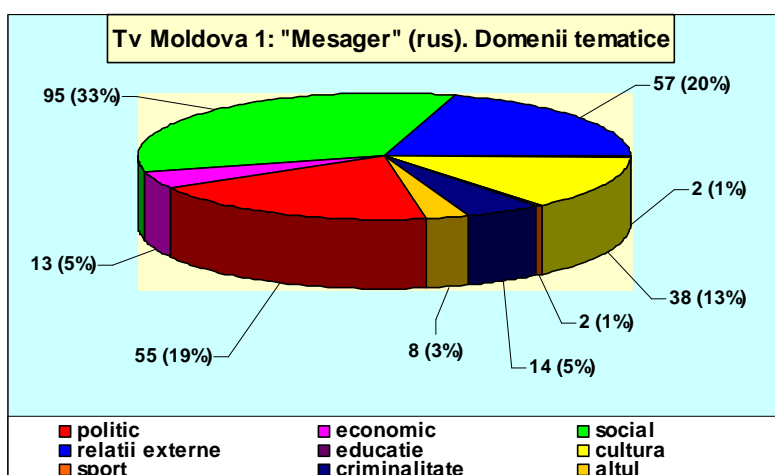
În total pe parcursul lunii decembrie au fost monitorizate 284 de subiecte. Majoritatea subiectelor (80%) transmise în edițiile de știri în limba rusă pot fi încadrate în noțiunea de știri simple, când despre un eveniment se relatează telegrafic și când contează strict informația, nu și contextul, desfășurat. Știri complexe se întâlnesc în proporție de 20 la sută, când evenimentul necesită o abordare multilaterală și trebuie tratat din mai multe puncte de vedere, iar în cazuri speciale filmările se fac în diferite locuri (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

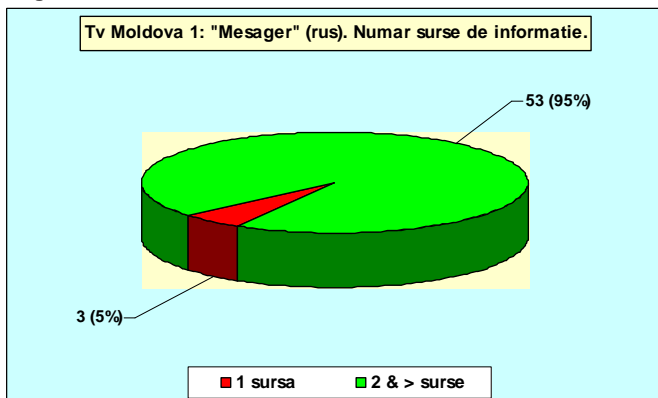
Subiectele difuzate în edițiile de știri de limbă rusă cuprind domenii tematice diverse, de la politică, la sport și cultură. Cele mai multe subiecte sunt însă cu caracter social (33%). Știrile internaționale și cele de politică internă au o reprezentare de aproximativ 20% fiecare categorie (vezi Diagrama 2). O pondere importantă (de 13 %) o au subiectele culturale.

Diagrama 2

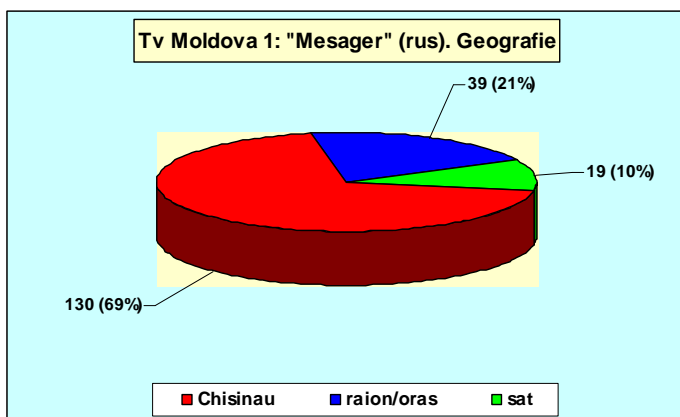
Din cele 56 de materiale complexe, majoritatea absolută (95 %) au fost realizate din două și mai multe surse (vezi Diagrama 3), și doar 5% reflectă unilateral evenimentele abordate, cum s-a întâmplat, de exemplu, la 1 decembrie, când un subiect despre traficul de țigări a fost făcut dintr-o singură sursă.

Diagrama 3

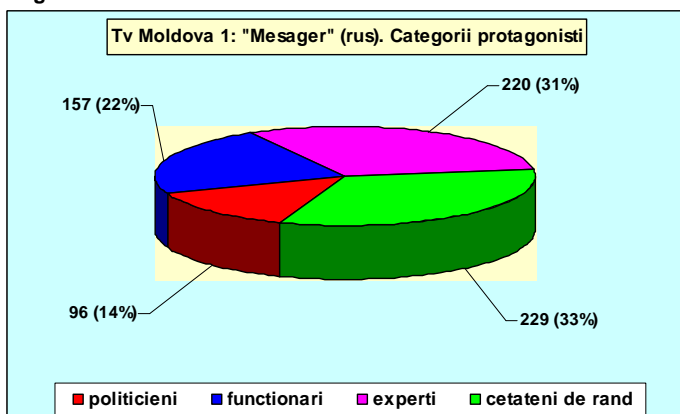
Aproape 70 la sută din subiectele difuzate în edițiile de știri de limbă rusă provin din capitală sau vizează într-un fel sau altul evenimente din Chișinău. Doar puțin peste 21 la sută din relațiile și reportajele transmise la Mesagerul de limbă rusă se referă la actualitatea din raioane și orașele, în timp ce satele sunt reprezentate în proporție de numai 10 la sută (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

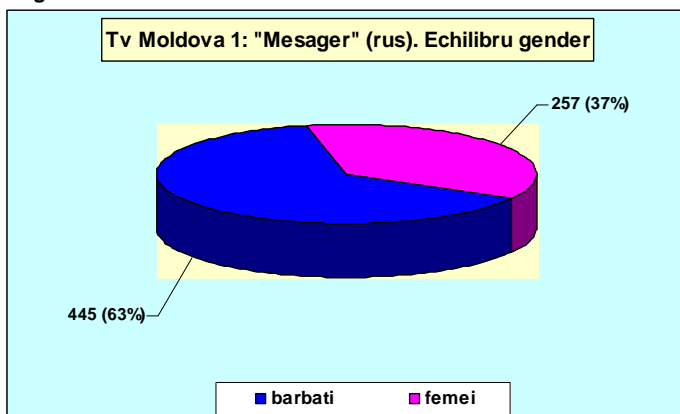
În comparație cu anii precedenți, când politicienii dominau autoritar emisiunile de știri de la postul public de televiziune, în perioada monitorizată protagoniștii știrilor de limbă rusă de la Moldova 1 au fost mai des cetățenii de rând. Lor le revine 1/3 din sincroanele din știri, fiind urmați îndeaproape de experți (31%). Funcționarii apar în proporție de 22%, ultimii pe listă fiind politicienii, care sunt reprezentați într-un volum de emisie de 14% (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

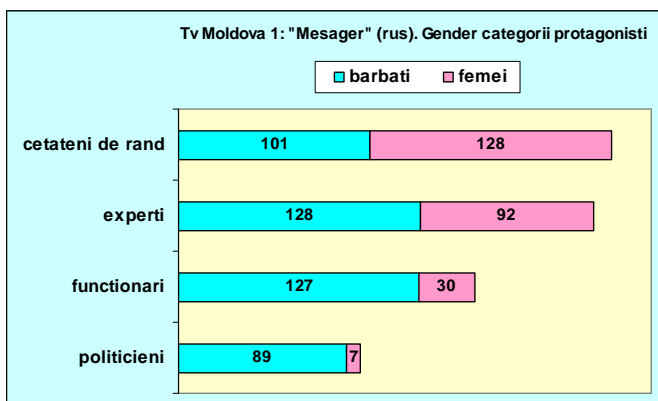
Din punct de vedere numeric, bărbații întrec femeile în știrile de limbă rusă. Raportul este de aproximativ 2:1 (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

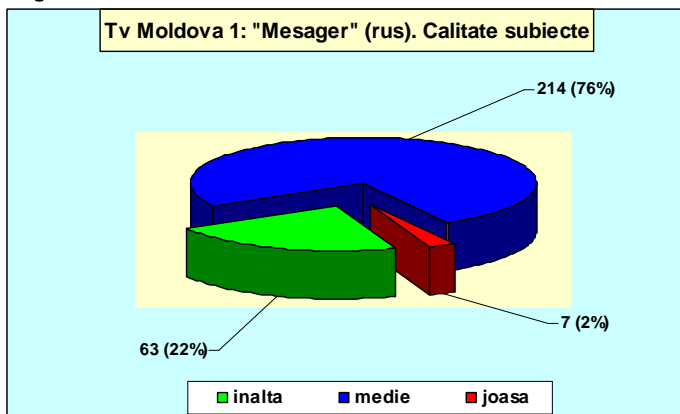
În ceea ce privește repartizarea pe genuri a protagoniștilor, raportul dintre femei și bărbați este relativ echilibrat în cazul cetățenilor de rând și a experților, dar este disproporționat în cazul politicienilor și a funcționarilor (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

Majoritatea subiectelor transmise în edițiile de limbă rusă s-au ridicat la standardele general acceptate, potrivit monitorilor. Fiecare a cincea știre a fost de o ținută profesională înaltă, iar ¾ dintre știri se încadrează într-o notă medie de apreciere (vezi Diagrama 8)

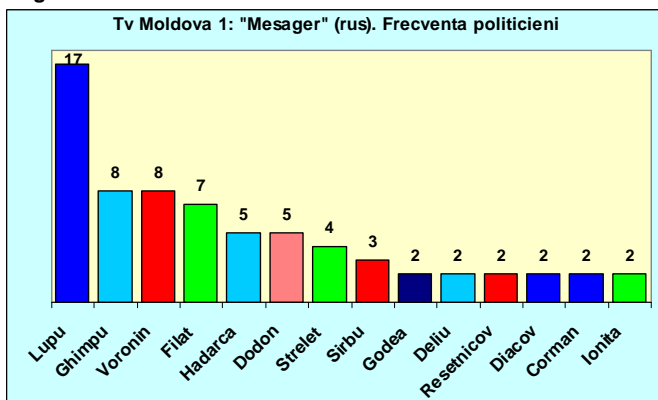
Diagrama 8

În luna decembrie 2011, în știrile de limbă rusă de la Moldova 1 au figurat 29 de politicieni și 23 de functionari de rang înalt, jumătate dintre aceștia având câte două și mai multe prezențe.

Dintre politicieni cea mai intensă mediatizare a avut-o președintele Parlamentului, Marian Lupu, singurul candidat la funcția de șef al statului în scrutinul prezidențial care a avut loc la mijlocul acestei luni. M. Lupu a apărut în știri de două ori mai des decât fiecare dintre politicienii clasati pe locurile 2 și 3, Mihai Ghimpu și Vladimir Voronin. Premierul Vlad Filat se situează în acest clasament al 4-lea. Remarcăm frecvența aparițiilor în știri a deputatului socialist Igor Dodon, de ale cărui voturi se legau în acea perioadă speranțe cu privire la alegerea președintelui (vezi Diagrama 9).

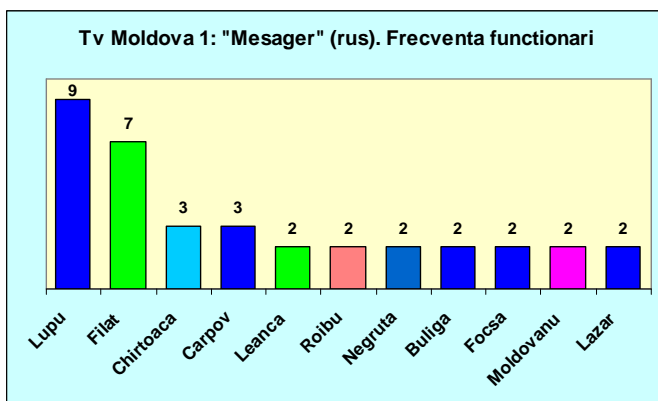
Diagrama 9

Și în ceea ce îi privește pe funcționari speakerul M. Lupu apare cel mai des în știrile de limbă rusă de la Moldova 1. Cu o frecvență puțin mai redusă îl vedem pe premierul V. Filat, în timp ce primarul capitalei, Dorin Chirtoacă și ministrul de Externe, Iurie Leancă, au doar câteva prezențe în știri (vezi Diagrama 10).

Diagrama 10

Analiză calitativă

Una din caracteristicile negative ale știrilor de limbă rusă de la Moldova 1 este că unii dintre protagoniști sunt anonimi, întrucât pe bucuria de pe ecran nu totdeauna se titrează numele celor care apar în sincronie. Acest lucru s-a observat în mai multe rânduri, în special când e vorba despre cetățenii de rând. Presupunem că în ghidul de stil al postului public de televiziune există o prevedere referitoare la obligativitatea menționării tuturor protagoniștilor care apar în știri.

O altă remarcă ține de ora de difuzare a buletinelui de știri de limbă rusă, care uneori a fost devansată din cauza unor meciuri de fotbal, în două seri consecutive, pe 6 și 7 decembrie.

De asemenea, uneori versiunea în limba rusă a unor declarații făcute de protagoniști în limba română nu corespunde din punct de vedere semantic cu originalul, așa cum s-a întâmplat pe 11 decembrie, la ora 23 și 2 minute, când un citat al poetei Leonida Lari a fost schimonosit (Citatul "Să ne îndreptăm către **marea** unire și ultima", a fost tradus "Poidem uverenâm șagom ne svoraciavaia k **moriu** dlea poslendego obiedinenia").

În ceea ce privește prezența tuturor surselor relevante în cazul știrilor conflictuale, s-au atestat cazuri, pe 18 și 22 decembrie, când autoritățile nu au fost solicitate să se exprime pe marginea unor proteste ale cetățenilor. În primul caz este vorba despre un miting la Comrat împotriva tarifelor majorate la gaz, când administrația publică locală nu a exprimat un punct de vedere în această problemă. În cel de-al doilea caz era vorba de o nemulțumire a unui grup de locuitori din raionul Edineț față de distrugerea unui cămin cultural, care nu a fost echilibrată cu un răspuns al responsabililor de această problemă. Constatăm că după o lungă perioadă în care, de obicei, autoritățile erau singurele contactate cu privire la vreun eveniment, acum oficialilor nu întotdeauna li se dă microfonul pentru explicații lămuritoare în subiecte în care aceștia sunt vizați direct.

Concluzii și recomandări.

- Jurnaliștii care sunt antrenați în producerea știrilor de limbă rusă de la Moldova 1 ar trebui să extindă aria geografică a subiectelor, astfel încât acestea să nu provină preponderent din capitală, așa cum se întâmplă în prezent. Postul public de televiziune trebuie să depună eforturi ca să fie cât mai reprezentativ, inclusiv din acest punct de vedere, pentru a nu-i priva pe cetățenii din provincie de dreptul de a fi reprezentați în emisiunile de actualități, și pentru a nu-i lipsi pe cetățenii din întreaga țară de a afla despre evenimentele care au loc în zonele rurale.
- Tematica subiectelor difuzate este diversă și această tendință ar trebui continuată, cu subiecte sociale care se referă la viața de zi cu zi a cetățenilor.
- Producătorii știrilor de limbă rusă ar trebui să insiste asupra prezenței titrelor în dreptul fiecărui protagonist, indiferent din zona din care provine.